

Týden vědy 2013 na FF MU: Ohlédnutí za konferencí Zlá média / Evil media: Eristika nových médií

Anotace: Obor Teorie interaktivních médií ÚHV FF MU uspořádal v rámci Týdne vědy FF MU konferenci Zlá média / Evil media: Eristika nových médií. Konala se 20. listopadu 2013, od 9:30–14:30 v budově ÚHV na Janáčkově náměstí 2a, v učebně N21. V tomto článku Vám představíme anotace jednotlivých příspěvků, najdete zde odkazy na některé prezentace přednášek i fotografie z této podzimní akce.

Program konference Zlá média / Evil media: Eristika nových médií:

Termín: 20. listopadu 2013
Místo konání: Budova N, učebna N21, Janáčkovo nám. 2a, Brno, Ústav hudební vědy, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

09.30–10.00	Jana Horáková:	Eristika nových médií: Odstíny šedi
10.10–11.00	Dušan Barok:	Zvaná přednáška: Dve médiá
11.10–11.40	Zuzana Kobíková:	Zlá mediální studia a zkoumání stratagemat šedých médií
11.50–12.40	Petr Šourek:	Zvaná přednáška: Pozor! 50% sleva! Dvě přednášky v jedné! Sofistika jako experimentální filozofie

(Přestávka)

13.30–14.00 Upoutávka: TIme 4 New Media Methodologies (Redakce TIM ezinu)
14.00–14.30 R(evil)kapitulace

Konference proběhla v rámci projektu č. CZ.1.07/2.2.00/28.0044 Inovace uměnovědných studijních oborů na Filozofické fakultě MU, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Viz www.phil.muni.cz/music/opvk.

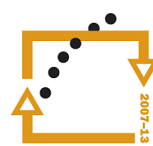
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma konference: Proč „Zlá média“?

Jak uvedla v anotaci konference Jana Horáková, garantka oboru TIM a organizátorka této akce, transformace studií nových médií (new media studies) v teorii programovaných médií (software studies) probíhá v reakci na současnou situaci počítačového věku (například v reakci na uvědomění si moci médií 'šedé zóny'). Symptomy tohoto procesu můžeme podle Horákové rozpoznávat ve snahách o transformaci metodických nástrojů disciplíny: „Jedním z nejprovokativnějších příspěvků k promýšlení možností poznání programovaných médií je studie *Towards Evil Media Studies* (2007) Matthew Fullera a Andrew Goffeye, na kterou navázali knihou *Evil media* (MIT Press 2012). Autoři označili jako své vzory Niccolò Machiavelliho, Baltasara Graciana a především Arthura Schopenhauera a jeho *Eristickou dialektiku* čili *Umění dostat v každé debatě za pravdu* (*Eristische Dialektik: Die Kunst, Recht zu Behalten*). Inspirováni tímto kontroverzním odkazem předkládají ve studii *Towards Evil Media Studies* otevřený seznam taktik, které mají výzkumníci digitálních médií následovat a dále rozšiřovat, stejně jako rozpoznávat a artikulovat jejich účinky. 'Zlá média' ruší hranici mezi (kritickou) teorií a (kreativní/subversivní) praxí digitálních médií. Stejně tak je můžeme považovat za výraz vysoce sofistikovaného zacházení se známými pojmy neobvyklým způsobem. Příspěvky, které zazněly v rámci jednodenní konference, reagují na jejich výzvu. Rozpracovávají myšlenkové pozadí 'zlých médií', vyhledávají příbuzenské vztahy k jiným výzkumným metodám a promýšlejí důsledky appropriate uvedeného přístupu diskurzem nových médií," uvádí o konferenci Jana Horáková.

Eristika nových médií: Odstíny šedi

Autorka příspěvku: Jana Horáková

Interaktivita člověk-stroj bývá většinou definována čistě z formálního hlediska jako schopnost strojového systému reagovat na příkazy uživatele v reálném čase takovým způsobem, který můžeme okamžitě rozpoznat v podobě výstupů. Spolu s rozšířením digitálních médií ve společnosti se tato „laboratorní definice“ vzdálila realitě. Vývoj digitálních médií totiž dospěl do mnohem komplexnější situace. Mezi programovanými médii a jejich uživateli existuje celá síť složitých a nepřehledných vztahů. Tyto vztahy bychom si přitom neměli představovat jako vzájemnou a harmonickou kooperaci směřující v sérii logicky navazujících kroků k nalezení optimálního řešení stanoveného problému (viz definice algoritmu). Fuller a Goffey nás vedou naopak k tomu, abychom si tento vztah představili spíše jako nepřehlednou síť strojových a lidských uspořádání, která je arénou, v níž dochází k disputacím a zápasům rétorů, kteří, ať už vědomě či nevědomky, prosazují své způsoby myšlení a své partikulární zájmy.

Mezi rétory zúčastněnými v této diskuzi je třeba počítat nejen zástupce různých zájmových skupin z oblasti lidských aktérů, ale i sama digitální média. Fuller a Goffey při formulaci konceptu zlých médií totiž vycházejí z předpokladu, že nejen uživatelé ovlivňují programovaná média, ale také média aktivně působí, tedy ovlivňují naše jednání i myšlení. Digitální média totiž nečekají na příkazy operátorů, jak by se mohlo zdát z výše uvedené definice interaktivních médií, ale celou řadu, vlastně většinu, svých aktivit vykonávají bez našeho vědomí a bezprostředních zásahů. Často se ani neobracejí k lidským uživatelům, ale komunikují mezi sebou a dalšími zařízeními.

Autoři předkládají šestnáct stratagemat (rétorických figur) zlých médií odvozených z pozorování procesů spjatých s fungováním infrastruktury nových médií. Jsou mezi nimi popisy základního rámce výzkumu, návrhy inovací teoretických konceptů, i sondy do konkrétní problematiky. Můžeme z nich odvodit základní okruhy, v nichž se odvíjí výklad metodologie *Evil media studies*: Pohyb mimo řád reprezentace; Digitální média jako jazyk-věc; Kliše jako program vs. sofistika programování; Počítač jako nevědomí vs. počítač jako prostor vyjednávání; Mimo jazyk: afekt; Mediální spektakl vs. hypnotická sugesce; Princip zla. V přednášce se zaměřím na jejich bližší představení.

„Fuller a Goffey při formulaci konceptu zlých médií totiž vycházejí z předpokladu, že nejen uživatelé ovlivňují programovaná média, ale také média aktivně působí, tedy ovlivňují naše jednání i myšlení.“
Jana Horáková

Dve médiá

Autor příspěvku: Dušan Barok

Debata posledných rokov o „postmédiách“, „anti-médiách“, či „zlých médiách“ v humanitných vedách svedčia o pretrvávajúcej snahách o novú teoretizáciu média a mediality. Modernistické chápanie média ako prostriedku umeleckého vyjadrenia (maľba, socha, fotografia, ...) sa v humanitách skomplikovalo vnesením prvkov z informačnej teórie, vrátane McLuhanovskej interpretácie informačného kanála ako média. Táto významová nejednoznačnosť našla svoje uplatnenie v 90. rokoch v tzv. novomediálnej tvorbe a mediálnom umení, ktoré síce, kontraintuitívne, napriek predchádzajúcemu postmodernému obratu, implikovalo nový umelecký štýl v zmysle práce s novými technológiami ako vyjadrovacími prostriedkami, no umelci obvinení z modernistickej nostalgie vyvracali argumentáciou o umeleckom výskume médií ako informačných, komunikačných kanálov.

S týmto na zreteli sa otázkami o vzťahu umenia a technológií v mediálnom kontexte v súčasnosti zaoberajú Matthew Fuller a Andrew Goffey (napr. v knihe *Evil Media*) a Florian Cramer (v knihe *Anti-Media*). V prednáške sa budem venovať komparácii ich metodologických prístupov a ich relevancii pre mediálne štúdiá.

Teze referátu viz: http://monoskop.org/images/6/6d/Barok_2013_Merely_Incentive.pdf.

Bio: Dušan Barok sa venuje umeniu, teórii a softvéru. Je zakladajúcim redaktorom wiki Monoskop.org.

„Modernistické chápanie média ako prostriedku umeleckého vyjadrenia (malba, socha, fotografia, ...) sa v humanitách skomplikovalo vnesením prvkov z informačnej teórie, vrátane mcluhanovskej interpretácie informačného kanála ako média.“ Dušan Barok

Zlá mediální studia a zkoumání stratagemat šedých médií

Autorka příspěvku: Zuzana Kobíková

„Studia zlých médií jsou způsobem práce se sadou neoficiálních praktik a vědomostí, kterým říkáme stratagemata.“ (Fuller a Goffey, 2007)

Co je to stratagama? Trik sloužící v argumentaci k oklamání nebo přesvědčení nepřítele, nebo velice účinný prostředek „praktiků komunikace“, jakými byli řečtí sofisté či Machiavelli? Argumentační „faul“, nebo návod, jak dostat v každé debatě za pravdu? Neptejme se, zda je to dobré, či zlé, ale zda je to účinné: Staví se sofistickým způsobem k užívání stratagemat v rámci teoretického zkoumání programovaných médií Zlá mediální studia. V rámci příspěvku se v intencích hlavních tezí interpretovaného stratagematu „Machinuj se samozřejmostí“ (Fuller a Goffey, 2007) pokusím rozeznat a představit stratagemické chování subjektů zapojených v sítích interakcí tzv. zóny šedých médií. Cílem příspěvku je zmiňovaný přístup ilustrovat na (humorném) příkladu stratagematické konstrukce osobité „public relations reality“, ale také na příkladu stratagemat odhalených v šedé zóně hypertextu.

Prezentaci přednášky najdete na:

http://prezi.com/n0wl26_9njmd/?utm_campaign=share&utm_medium=copy.

„Studia zlých médií jsou podle Fullera a Goffeyho (2007, 2012) způsobem práce se sadou neoficiálních praktik a vědomostí, kterým říkáme stratagemata.“ Zuzana Kobíková

 8

Pozor! 50% sleva! Dvě přednášky v jedné! Sofistika jako experimentální filozofie

Autor příspěvku: Petr Šourek

Těsně před odchodem Václava Klause z Hradu jsme s Corrupt Tourem na Slevomatu spustili akci *Výprodej Václava Klause – korupční výlet pro 2 osoby za cenu jedné*. Po slevě měl Václav Klaus značný úspěch: prezident byl populárnější než evergreen (u masa nepěkná představa) Slevomatu – tataráček pro dva. Veřejné moci, která čelí poklesu popularity, od té doby můžeme poradit jediné: Zlevněte!

Slevová akce na odcházejícího prezidenta spustila rychlé domino úvah o slevových portálech a svůdnosti slev vůbec, o časově omezené interakci strojů a lidí, organizaci práce, násilí vůči strojům, poklesu násilné kriminality ve vyspělých zemích, nedokonalém zločinu, ekonomii reprezentace a prodeji nejsoucna.

Byla slevová akce experiment, který předcházel teorii? Aplikace, která spustila základní výzkum? Není právě tohle logika sofistiky, která spouští filozofii?

V každém případě bych vás rád seznámil s výsledky těchto úvah dřív, než je zapomenu.

Bio: Petr Šourek (1974) je sofista, který vystudoval filozofii. Sepsání životopisu stále odkládá, čímž vytváří zajímavou příležitost pro životopisce.

„Byla slevová akce experiment, který předcházel teorii? Aplikace, která spustila základní výzkum? Není právě tohle logika sofistiky, která spouští filozofii?“ Petr Šourek

Upoutávka: TIME 4 New Media Methodologies?

Členové redakce oborového časopisu pro teorii interaktivních médií, *TIM ezin*, představili obsah připravovaného čísla. Po číslech věnovaných Teorii interaktivních médií (TIM, No 1, 2011), Remaku (TIM 4 Remake, No 2, 2011) a Softwarovým studiím (TIM 4 Software Studies, No 1-2, 2012/13) se tentokrát zaměřujeme na zmapování nových výzkumných metod studií nových médií, které považujeme za symptomy transformace studií nových médií poté, co praskla „dot-com bubble“.

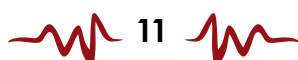
Anotace vznikajících článků najdete na:

http://prezi.com/wda451nzfs6p/?utm_campaign=share&utm_medium=copy.

„V člancích připravovaného čísla se zaměřujeme na zmapování nových výzkumných metod studií nových médií.“ Redakce odborného časopisu pro studia nových médií s názvem TIM ezin

Autor fotografií: Rastislav Bača

TIM ezin je internetový recenzovaný odborný časopis zaměřený na interdisciplinární výzkum a teoretickou reflexi diskurzu, praxe a procesů spjatých s novými médii. Vydává jej každoročně v květnu jako dvojčíslo obor Teorie interaktivních médií při Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

www.timezine.cz
ISSN 1805-2606

Vol. 4 // No. 1-2 // 2013-2014